

Memo

Aan Standaardisatieraad
Van Secretaris Standaardisatieraad
Datum 7 juni 2020
Onderwerp Relatie Edustandaard en toepassingsdomeinen

Aanleiding

In de vorige Standaardisatieraad zijn vragen gesteld over de manier waarop Edustandaard en haar werkwijze zich verhouden tot toepassingsdomeinen en andere platforms. Deze notitie beoogt hier helderheid in te scheppen. Bij het opstellen van deze notitie zijn de afspraken zoals gemaakt aan de hand van de notitie [Uitwerking positie en werkwijze Edustandaard](#), zoals besproken in de Standaardisatieraad van 20 juni 2019 als uitgangspunt genomen.

Edustandaard

Eerder is door de Standaardisatieraad vastgelegd welke positie Edustandaard inneemt in het domein van standaarden en architectuur in onderwijsketens:

Edustandaard brengt als samenwerking belanghebbende partijen bij elkaar om gezamenlijk toepasbare afspraken te maken en legt de relatie de implementatie hiervan.

- *Edustandaard heeft de ambitie om standaarden en architectuur te laten werken voor het onderwijs*
- *Dit heeft tot doel om middelen in het onderwijsdomein doelmatig en effectief in te zetten en om innovatie mogelijk te maken*
- *De activiteiten van Edustandaard zijn ondersteunend aan de standaardisatie- en architectuurwensen van scholen en leveranciers in het onderwijsdomein*
- *De scope van Edustandaard beperkt zich tot informatisering in het onderwijsdomein (po t/m wo)*
- *Edustandaard heeft een adviesfunctie in de keten op het gebied van architectuur*
- *Bureau Edustandaard biedt advies en begeleiding bij het ontwikkelen en beheren van standaarden*

(Uitwerking positie en werkwijze Edustandaard, SR 20-06-2019)

Toepassingsdomeinen

Bij de herijking van de rol van Edustandaard is de inhoudelijke sturing op en de verantwoordelijkheid voor de totstandkoming van standaarden bij de toepassingsdomeinen belegd.

Edustandaard zorgt voor de randvoorwaarden om te kunnen standaardiseren en op basis van ketenreferentiearchitectuur te kunnen werken. Dit moet zorgen voor beter feedbackloops vanuit implementaties: sneller leren van praktijksituaties en nieuwe ontwikkelingen. Werkgroepen zijn dus - behalve enkele domein- en ketenoverstijgende afspraken - niet (meer) direct verbonden aan Edustandaard, maar veel meer aan het toepassingsdomein. Het is aan het toepassingsdomein zelf hoe dit te organiseren. Beheer van de standaard is daarmee een 'eigenstandige activiteit' waarbij de eigenaar de verantwoordelijkheid heeft hier een proces voor in te richten met een beheercyclus en rekenschap te geven van de uitgangspunten van het BOMOS-model¹. Onderdelen hiervan zijn onder meer een (jaarlijkse) consultatie van een bredere groep (potentiële) gebruikers dan degene die direct vertegenwoordigd zijn, publicatie van aankondigingen en verslagen van bijeenkomsten, het opstellen van een roadmap en issuelijst, en het in acht nemen van een reactietermijn voordat een standaard wordt vastgesteld door de Standaardisatieraad. Deze kaders worden in Edustandaard nader uitgewerkt in een handreiking.

Vanuit Edustandaard wordt ondersteuning geboden door middel van inbreng van expertise over:

- *ROSA (overzicht en samenhang tussen afspraken)*
- *Standaardisatie*
- *Semantiek, berichtenverkeer, interactie, communicatieprotocollen, etc.*

Voor het toepassingsdomein betekent dit:

- *Inhoudelijke sturing op standaarden en architectuur komt altijd vanuit het toepassingsdomein*
- *Het toepassingsdomein is verantwoordelijk voor de totstandkoming van nieuwe afspraken*
- *Het toepassingsdomein is (proces)verantwoordelijk voor het beheer van een afspraak en stelt hiertoe een beheercyclus op die wordt gepubliceerd op de website van Edustandaard*
- *Bureau Edustandaard biedt expertise bij totstandkoming en beheer van een standaard*

¹ <https://www.forumstandaardisatie.nl/thema/ontwikkelen-en-beheren-van-open-standaarden>

- Voor een beperkt aantal afspraken met een domein- en sectoroverstijgende karakter (waaronder beveiligingsafspraken zoals het Certificeringsschema IBP en Edukoppeling) worden de beheerwerkgroepen wel door Edustandaard georganiseerd omdat deze niet aan één toepassingsdomein kunnen worden toegeschreven. De inhoudelijke sturing komt hier uit verschillende toepassingsdomeinen.
- Nieuwe afspraken en hun beheerwerkgroepen worden voor beheer aangemeld bij Edustandaard. De Standaardisatieraad kan vanuit haar beheerverantwoordelijkheid het toepassingsdomein aanspreken op het nakomen van beheerafspraken

(Uitwerking positie en werkwijze Edustandaard, SR 20-06-2019)

Hiernaast is de laatste tijd merkbaar dat partijen en toepassingsdomeinen Edustandaard om advies vragen bij voorgenomen wijzigingen. Voorbeelden hiervan zijn het lopende traject naar architectuurkaders voor identificatie, authenticatie en autorisatie, en de recente adviesvragen met betrekking tot beveiligingsstandaarden uit de Wet digitale overheid en reeds bestaande oplossingen voor attribuutuitwisseling (persoonsgegevens). Dergelijke adviesvragen bij aanvang van een traject versterken het architectuurdenken en vergroten de kennis over specifieke onderdelen van ketenarchitectuur.

Verschillende toepassingsdomeinen

Er zijn verschillende toepassingsdomeinen. Deze zijn te definiëren op basis van de keten waarin partijen samenwerken. In sommige toepassingsdomeinen vindt reguliere afstemming plaats over het 'runnen van de keten', terwijl dit in andere ketens met ad-hoc is of gedreven wordt door een nieuwe ontwikkeling. Het staat een toepassingsdomein vanzelfsprekend vrij om een passende manier van organisatie te kiezen, maar vast staat dat de partijen in een keten de verantwoordelijkheid hebben om goede afspraken te maken over het functioneren van die keten.

Veel afspraken in ketens hebben de vorm van standaarden. En omdat in veel ketens in het onderwijsdomein dezelfde partijen actief zijn, denk aan scholen en leveranciers van administratiesystemen of leermiddelen, is een samenhang tussen deze afspraken van belang. Waar inhoud en initiatief bij het toepassingsdomein liggen, dient het beheer bij Edustandaard ervoor dat overzicht en samenhang tussen afspraken kan ontstaan en dat standaardisatie-advies en -expertise betrokken kan worden bij de totstandkoming van een afspraak. Het volgen van de principes van Edustandaard zorgt er tot slot voor dat ketens open blijven voor inbreng van verschillende partijen en alle partijen binnen een keten hun zegje kunnen doen.

Een aantal toepassingsdomeinen is te definiëren. NB. deze lijst is zeker niet volledig

- Leermiddelenketen in het po, vo en mbo: Edu-K (sectorraden en brancheorganisaties)
- Toetsketen eindtoets po: aanbieders eindtoetsen, PO-Raad, LAS-en, DUO
- Examenketen vo: CvTE, CITO, LAS, DUO
- Overstapdossierketen po/vo: OSO-overleg (PO-Raad, VO-raad, LAS-en)
- Vroegtijdig-aanmeldenketen po/vo/mbo: VVA-partneroverleg (sectorraden, gemeenten, Kennisnet, saMBO-ICT)
- Bekostigingsgegevensketen po/vo: PO-Raad/VO-raad, DUO, LAS-en
- Sectorinformatieketen po/vo/mbo/ho/wo: Datakamer/Informatiekamer (sectororganisaties, OCW, DUO)
- ...

Om beter zicht te hebben op welke partijen geraakt worden, of juist kunnen profiteren van een wijziging in de standaarden en andere architectuurcomponenten, is het wenselijk dat er een beeld ontstaat van de (ad-hoc) overleggen die bestaan om ketens goed te laten functioneren. Er ligt een taak voor Bureau Edustandaard om duidelijk aan deze ketens te communiceren hoe zij gebruik kunnen maken van de diensten en expertise van Edustandaard én welke verantwoordelijkheden bij een toepassingsdomein liggen op het gebied van standaardisatie en ketenarchitectuur. Mede op basis van input van de leden van de Standaardisatieraad zal

Bureau Edustandaard deze zomer in gesprek gaan met vertegenwoordigers van verschillende toepassingsdomeinen. Een document waarin beschreven staat wat de rol en verantwoordelijk van Edustandaard is en wat de rol en verantwoordelijkheid van het toepassingsdomein is, zal ook met de leden van de Standaardisatieraad worden gedeeld, zodat zij dit kunnen uitdragen binnen de toepassingsdomeinen waar zij actief zijn.